

Projektkushtetuta e Republikës së Shqipërisë

Për shkak të interesimit të madh të opinonit tonë për Projektkushtetutën e Republikës së Shqipërisë, Redaksia e gazetës sonë vendosi që sot ta botojë tekstin e plotë të këtij projektit. Projektkushtetuta e Republikës së Shqipërisë do të nxirret për aprovim në referendumin e caktuar më 6 nëntor të këtij viti. Prandaj, në botimin e tekstit të Projektkushtetutës së parë postkomuniste të Shqipërisë u ofrojmë mundësinë lexuese e në veçanti ekspertëve nga fusha e shkencave juridike, sociologjike dhe politike të njoftohen me zgjidhjet kushtetuese që i ofron akti themelor dhe më i lartë juridik i Republikës së Shqipërisë.

PJESA E PARË PARIMET THEMELORE

Neni 1
Forma e shtetit
Republika e Shqipërisë është shtet sovran, demokratik dhe unitar. Territori i saj është i pandashëm dhe i paljetësueshëm.

Neni 2
Sovraniteti
1. Sovraniteti i përket popullit, i cili e ushtron atë nëpërmjet organave përfaqësuese të tij dhe me referendum.

2. Askush ijetet, veç organave të përcaktuara shprehimi i në këtë Kushtetutë, nuk mund të ushtrojë sovranitetin në emër të Republikës së Shqipërisë.

3. Organet përfaqësuese zgjidhen me votim të lirë, të përgjithshëm e të drejtëpërdrejtë.

Neni 3
Parimeti ligjshmërisë
1. Gjithë veprimtaria shtetërore kryhet në bazë të Kushtetutës dhe të ligjeve në fuqi.

2. Zbatimi i përpikte dhe i njëllorë i normave të shtetërore kryhet në dyshim të gjitha organet shtetërore, paritet politike, shoqatë e organizata, si dhe për çdo person tjetër fizik a juridik.

Neni 4
Ndarrja e pushtetit shtetëror
Organizimi shtetëror bazohet në parimin e ndarjes së pushtetit ligjvenës, ekzekutiv dhe gjyqësor.

Neni 5
Pluralizmi politik
Jeta shoqërore në Republikën e Shqipërisë bazohet në parimin e pluralizmit politik.

Neni 6
Partitë politike

1. Partite marrin pjesë dhe ndihmojnë në formimin e shprehjen e vullnetit të popullit. Ato mund të krijojnë lirisht në përpunje me ligjin. Organizimi dhe veprimtaria e tyre duhet të përpunet me parimet demokratike.

2. Ndalohet veprimtaria e partive që rrezikojnë ekzistencën e Republikës së Shqipërisë ose të institucioneve të demokracisë.

3. Në Shqipëri nuk lejohen parti politike mbi baza fetare ose etnike.

Neni 7
Lalicitet i shtetit shqiptar

1. Në Republikën e Shqipërisë feja është e ndarë nga shteti.

2. Shteti garanton lirinë e besimeve fetare.

Neni 18
Kryeqyteti
Kryeqyteti i Republikës së Shqipërisë është Tirana.

PJESA E DYTË TË DREJTAT DHE LIRITË THEMELORE TË NJERIUT

Neni 19
E drejta për jetën
1. E drejta e çdo njjeri për të jetuar mbrohet me ligji.

2. Askujt nuk mund t'i hiqet jeta, përvëse në ekzekutum të një vendimi gjyqësor për një krim tejet të rënë, të kryer me dashje dhe përtë cilin dënim me vdekje është parashikuar me ligji.

3. Dënim me vdekje nuk mund t'i jetep për të rinxjtë, të cilët në kohën e kryerjes së krimit kanë qenë nën moshën 18 vjeç, si dhe përgjatë.

Neni 20
Liria e shprehjes së mendimit
1. Liria e shprehjes së mendimit është e padhunueshme.

2. Nuk mund të nxirret asnjë ligj që të kufizojë paraprakisht lirinë e fjalsë, të shypit përmjet e tijës së komunitimit, përvëse në rastet e mbrojtjes së interesit të fëmijëve ose të jetës së njëzëve.

3. Kushdo ka të drejtë të shprehë mendimet nëpërmjet fjalsës, shkrimit ose çdo mjeti tjetër të përpjekjes, por përgjigjet sipas ligjit për shpërdorimin e kësaj të drejte.

4. E drejta për t'u informuar nuk mund t'i mohofet askujt.

5. Ushtrimi i këtyre të drejtave dhe lirive nuk mund t'ku kuzifohet, përvëse në rastet e parashikuara me ligji, të cilat çmohen të domosdoshme përmjet e sigurimit kombëtar, përmbrojtjen e sigurisë dhe të rendit publik, përmëndimin e krimeve, përmbrojtjen e shëndetit e të moralit, të nderit dhet e të drejtave të tjerëve, përmëndimin e dhënies së informacionit të marrë në konfidencë, si dhe përmjet garantuar autoritetin dhe paanësine e pushtetit gjyqësor.

Neni 21
Ndalimi i torturës
Askush nuk mund t'i nënshtron torturën, dënimit ose trajtimit qnjëzor a poshtëres.

Neni 22
Ndalimi i punës së detyruar

Askujt nuk mund t'i kërkojë kryejë një punë të detyruar përvëse në rastet e ekzekutimit të një vendimi të gjykatës, të kryerjes së shërbimit ushtarëk, të një shërbimi që rrejedh ngjë gjendje e jahtëzakonshme ose fatkeqësi natyrore, e cila kërçenon jetën a shëndetin e njëzëve.

Neni 23

Neni 18
E drejta për t'u dëgjuar në gjyq
Askujt nuk mund t'i mohohet e drejta për t'u dëgjuar në gjyq para se të dënohet.

Neni 30
Ndalimi i gjykimit dy herë për të njëjtën vepër

Askush nuk mund t'i gjykohet ose t'i dënohet më shumë se një herë për të njëjtën vepër penale, me përshtim të rasteve kur është vendosur rigjykimi i çështjës nga një gjykatë më e lartë.

Neni 31
E drejta për apelim
Kushdo ka të drejtë të apelojë një vendim gjyqësor në një gjykatë më të lartë.

Neni 32
E drejta e rehabilitimit dhe zhëdëmtimit

1. Askujt nuk mund t'i mohohet e drejta të rehabilitohet dështohet në përpunje me ligjin, në rast se është dëmtuar për shakat e mosushtimit të rregullit të drejtës së është cënuar nga një akt administrativ i paligjshëm.

2. Kushdo ka të drejtë e zhëdëmtimit në përpunje me ligjin përmëndim që ka pësuar nga veprimi e tijëve.

3. Asnjë të arrestuarit a të burgosuri nuk mund t'i mohohet trajtimi njëzor dhe rehabilitimi moral.

Neni 33
Moscenimi i jetës private dhe i dinjitetit të personit

1. Jetë private dhe dinjiteti i personit nuk mund t'i cenohet.

2. Të dhëna rreth jetës private të një personit mund t'i mbledhën vetëm me lejen e tij ose kur është e domosdoshme të kryhen hetime përmëndimt e një vepër penale apo me miratim të organit kompetent shtetëror të caktuar me ligji, kur kjo është e domosdoshme përmjet e sigurimin kombëtar.

Mbledhja, trajtimi dhe përdorimi përfundimtar i të dhënavëve jetake, si edhe mbikëqyrja e dhënuarjeve, shëfshëtësë së këtyre të dhënavëve, rregullohet me ligji.

3. Askujt nuk mund t'i mohohet e drejta që t'i njihet me të dhënat e mbledhura rreth tij, me përshtim të rastave kur ka vendim gjyqësor përmjet e mbrojtjes së interesat e procesit penal ose të Sigurimit Kombëtar.

4. Ndalohet përdorimi i të dhënavëve personale që vjen në kundërshtim me qëllimin përmjet jashtëzakonshme ose fatkeqësi natyrore.

Neni 34
E drejta për sigurimin dhe ndihmën shoqërore

1. Banesa është e padhunshme. Hyrja në banesë mund t'i bëhet, pa pëqimini e personit që banon t'i të, vetëm me vendim gjyqësor në rastet e parashikuara me ligji ose edhe përmjet këtë vendim përmjet të shëmangur një rrezik të atypëtisë përmjet jetës, shëndetin e njëzëve, përmjet

Redaksia

Neni 41 **Ndalimi i dëbimit dhe ekstradimi**

1. Asnjë shtetas shqiptar nuk mund t'i dënohet.

2. Ekstradimi lejohet vetëm kur është parashikuar shprehimi i marrëveshjet ndërkombëtare, në të cilat Republika e Shqipërisë është pale.

3. Ndalohet dëbimi kolektiv i të huajve. Dëbimi i individuve të huaj lejohet në kushtet e përcaktuara me ligji.

Neni 42 **Bazaria para ligjit**

Të gjithë janë të barabartë para ligjit, padillim të seksit, racës, etnisë, gjuhës, fesë, gjendjes ekonomike dhe shoqërore, bindjes politike dhe përkthësia prindërore.

Neni 44 **Të drejtat e pakicave kombëtare**

1. Personat që u përkasin pakicave kombëtare, kanë të drejtë të ushtronin, në barazi të plotë para ligjit, të drejtat dështohet identiteti e tyre etnik, kulturor, fetar, e gjuhësor, të mësojnë ose t'i mësohen në gjuhën e tyre amtare si dhe t'i bashkohen në organizata e shoqata përmbrrojtjen e interesave e të indentitetit të tyre.

2. Kombësia caktohet në bazë të normave ndërkombëtare të pranuara.

Neni 45 **E drejta e pronës private dhe e trashëgimisë**

1. Askujt nuk mund t'i mohohet e drejta të ketë pronë private vetëm ose së bashku me tij, si dhe e drejta për të trashëguar. Fitimi, gjëzimi dhe tjetërsimi i pronës, si dhe e drejta e trashëgimisë, rregullohen me ligji.

2. Askush nuk mund t'i shpronësohet, përvëse për një interes publik dhe kundrejt shpërblyt pët plotë.

Neni 46 **E drejta për punë**

Secili ka të drejtë të fitojë mjetet e jetës së tij me punë të ligjshme, që e ka zgjedhur ose pranuar vetë. Ai është i lirë të zgjedhë profesionin, vendin e punës dhe sistemin e kualifikimit profesional të tij.

Neni 47 **Liria e shprehjes së sindikaleve**

Të punësuarit kanë të drejtë të bashkohen lirisht në organizatat sindikale përmbrrojtjen e interesave të tyre në punë dhe sigurime shoqërore.

Neni 48 **E drejta për grevë**

1. E drejta e punonjësve përmjet grevës, që synon përmirësimin e kushteve të punës, të pagës ose të përshtimit tjetër nga puna, nuk mund t'i rregullohet me ligji.

2. Me ligji caktohen kushtet dhe rregullat e ushtrimit të kësaj të drejtë, si dhe garanciën përmjet tij të siguruar shoqërisë shërbimët e domosdoshme.

Neni 49 **E drejta për sigurimin dhe ndihmën shoqërore**

1. Kushdo ka të drejtë e sigurimeve shoqërore në përgjëri ose kur është i paftë përmjet grevës, sipas një sistemi të caktuar me ligji.

2. Të punësuarit, kur mbeten pa punë përshtatje pavarura nga vullneti i tyre, kanë të

këtë e kërkojnë interesat e rendit a të moralit publik, të sigurimit kombëtar, të jetës private të palëve ose të drejtës.

Neni 59 **Kufizimi i përkohshëm i të drejtave**

Ushtrimi i të drejtave të vëçanta mund të kufizohet përkohësisht me ligji, në rastin e shpaljës së luftës ose të gjendjes së jashtëzakonshme, në përashtim të të drejtave të parashikuara nga kjo kushtetull në nenin 19 (e drejtë përfjetë) 20 (liria e shprehjes së mendimit) 21 (ndlalimi i torturës), 24 (mosdenimi pa ligji) 26 (garanci i procedurale penale), 27 (mosdeti rimi për pranimin e fajësit), 36 (liria e mendimit, ndërgjegjës dhe e fesë), 43 (barazia parajigjim), 57 (rivendosja gjysore e së drejtës) dhe 58 (garancia përgjim të drejtës).

PJESA E TRETË ORGANET E LARTA SHTETËRORE

1. PARLAMENTI

Neni 60 **Roli dhe struktura**

1. Pushleti ligjëvënts ushtrohet nga Parlamenti, i cili përbëhet nga një dhomë me 140 deputetë.

2. Sistemi i zgjedhjeve caktohet me ligji.

Neni 61 **Kohëvazhdimi i mandatit**

1. Parlamenti zgjedhet për katër vjet. 2. Zgjatja e këtij mandati mund t'i bëhet me miratimi i presidentit të Republikës, vetëm në rast lufte ose gjendje të jahtëzakonshme dështohet.

3. Zgjedhjet e Parlamentit të ri bëhen jo më vonë se gjashiëdhjetë ditë nga data e mbarimit të mandatit, ose e shpërndarjes së Parlamentit të mëparshëm.

4. Mandati i Parlamentit vazhdon deri në mblidhjen e parë të Parlamentit të ri.

Neni 62 **Sesioni**

1. Parlamenti thirret në mblidhjen e parë nga presidenti i Republikës, jo më vonë se 20 ditë nga data e përfundimit të zgjedhjeve. 2. Parlamenti i zhvillon punimet vjetore në dy sesione.

Sesioni i parë çeljet të hënën e tretë të muajit janar, kurse sesioni i dytë çeljet të hënën e parë të shtratorit.

3. Parlamenti mblidhet në sesion të jahtëzakonshëm, kur thirret nga presidenti i Republikës, apo një e treta e deputetëve ose kreministri.

Neni 63 **Kushtet për t'u zgjedhur deputet**

Deputetët mund t'i zgjedhet pëtë shtetas shqiptar me banim t'i përhershëm në Shqipëri të paktën dështohet.

Neni 64 **Papajtueshmëria e deputetës së funksione të reja**

1. Deputetësia nuk pajtohet me asnjë funksion tjeter shtetëror përvëse anëtar i qeverisë. 2. Të drejtat dështohet pëtë shtetas caktohet me ligji.

Neni 65 **Cajet përfaqësimore të deputetit**

Deputeti përfaqëson gjithë popullin dhe nuk lidhet me asnjë mandat detyrues.

Neni 66

ezekzistencë e Republikës së Shqipërisë ose të institucioneve demokratike, si dhe përdorimi i fësë për qellime politike.

4. Kryetarët e komuniteteve të mëdha feta-
re duhet të jenë shitet shqiptarë, të lindur në
Shqipëri dhe me banim të përhershëm në të në
20 vjetet e fundit.

Neni 8
Kujdesi për shqiptarët që jetojnë jashtë
shtetit.

1. Republika e Shqipërisë mbrojtë drejtat e shtetasve të vet me banim të përkohshëm ose
të përhershëm jashtë kufijve të saj.

2. Ajo mbështet njohjen dhe mbrojtjen e të
drejtave njëzetore e kombëtare të populisës
shqiptare, që jeton jashtë kufijve shtetërore të
Republikës, në përpunje me aktet dhe marrë-
veshjes ndërkombëtare.

Neni 9
Marrëdhëniet ndërkombëtare
Republika e Shqipërisë, në marrëdhëniet e
jashtme mbrojtë pavarësinë dhe interesat kom-
bëtare, zbaton politikën e bashkëpunimit, të pa-
qes e të sigurimit ndërkombëtar.

Neni 10
**E drejtë ndërkombëtare dhe legjislacioni i
brendshëm**
1. Republika e Shqipërisë njoh dhe respek-
ton parimet dhe normat përgjithësisht të pranu-
ara të së drejtës ndërkombëtare, si dhe traktatet
e marrëveshjet ndërkombëtare në të cilat bën
pjese.

Neni 11
Detyrat e Forcave të Armatosura
Forcat e Armatosura sigurojnë sovranitetin
dhe pavarësinë e Republikës së Shqipërisë,
mbrojnë territorinë territoriale dhe rendin ku-
stoditës së saj.

Neni 12
Ekonomia e vendit dhe llojet e pronësisë
1. Ekonomia e Republikës së Shqipërisë ba-
zohet në parimet e ekonomisë së tregut.
2. Pronësia është private dhe publike.
3. Sigurohet me ligj ushtrimi i nismës së li-
rë private.

Neni 13
Gjyka zyrtare
Në Republikën e Shqipërisë gjyku zyrtare
është gjyku shqipe

Neni 14
Stema
Stema e Republikës së Shqipërisë paraqet
një shqiponjë të zezë dykrenare, të vendosur
mbi një shqytë me fushë të kuge. Në krye të ste-
mës është përkrenarja e Skënderbeut.

Neni 15
Flamuri
Flamuri shtetëror i Republikës së Shqipëri-
së paraqet një fushë të kuqe me një shqiponjë
të zezë dykrenare në mes.

Neni 16
Himni kombëtar
Himni kombëtar i Republikës së Shqipërisë
është «Për rreth flamurit tonë të bashkuar».

Neni 17
Festa kombëtare
Festa Kombëtare e Republikës së Shqipëri-
së është Dita e Flamurit, 28 Nentori.

Liria dhe siguria jetake

1. Liria dhe siguria e njeriut është e padhu-
nueshme.
2. Askush nuk mund të ndalohet ose të ar-
restohet pa të dhëna të mjaftueshme.
3. Nuk mund të mbahet i ndaluar përm
tepër se 48 orë.
4. I ndaluar ose i arrestuar duhet të njofto-
het menjëherë përm shakak e ndalimit a të ar-
restimit dëshira që jeton jashtë kufijve shtetërore
të Republikës, në përpunje me aktet dhe marrë-
veshjes ndërkombëtare.

Neni 9
Marrëdhëniet ndërkombëtare

Republika e Shqipërisë, në marrëdhëniet e
jashtme mbrojtë pavarësinë dhe interesat kom-
bëtare, zbaton politikën e bashkëpunimit, të pa-
qes e të sigurimit ndërkombëtar.

Neni 10
**E drejtë ndërkombëtare dhe legjislacioni i
brendshëm**

1. Republika e Shqipërisë njoh dhe respek-
ton parimet dhe normat përgjithësisht të pranu-
ara të së drejtës ndërkombëtare, si dhe traktatet
e marrëveshjet ndërkombëtare në të cilat bën
pjese.

Neni 11
Detyrat e Forcave të Armatosura
Forcat e Armatosura sigurojnë sovranitetin
dhe pavarësinë e Republikës së Shqipërisë,
mbrojnë territorinë territoriale dhe rendin ku-
stoditës së saj.

Neni 12
Ekonomia e vendit dhe llojet e pronësisë

1. Ekonomia e Republikës së Shqipërisë ba-
zohet në parimet e ekonomisë së tregut.
2. Pronësia është private dhe publike.
3. Sigurohet me ligj ushtrimi i nismës së li-
rë private.

Neni 13
Gjyka zyrtare
Në Republikën e Shqipërisë gjyku zyrtare
është gjyku shqipe

Neni 14
Stema
Stema e Republikës së Shqipërisë paraqet
një shqiponjë të zezë dykrenare, të vendosur
mbi një shqytë me fushë të kuge. Në krye të ste-
mës është përkrenarja e Skënderbeut.

Neni 15
Flamuri
Flamuri shtetëror i Republikës së Shqipëri-
së paraqet një fushë të kuqe me një shqiponjë
të zezë dykrenare në mes.

Neni 16
Himni kombëtar
Himni kombëtar i Republikës së Shqipërisë
është «Për rreth flamurit tonë të bashkuar».

Neni 17
Festa kombëtare
Festa Kombëtare e Republikës së Shqipëri-
së është Dita e Flamurit, 28 Nentori.

Neni 18
Mosdetërimi për pranimin e fajësise
Askush nuk mund të detyrohet të dëshmorë
kundër velveteve ose të pohojë fajësinë e tij.

Neni 19
Paylafshëmëria e të dhënavës të paligjshme
Askush nuk mund të deklarohet Tafitor mbi
bazën e të dhënavës të mbledhura në mënyrë të
paligjshme.

Neni 20
Rivendosja gjyqësore e së drejtës
Askujt të cilët i është cënuar një e drejtë e
njohur me këtë Kushitetut, nuk mund t'i mo-
hohet rivendosja e së drejtës në gjykate.

Neni 21
Garancia për një gjykim të drejtë
1. Askujt nuk mund t'i hiqet e drejtë për
një gjykim të drejtë, publik dhe të shpejtë nga
një gjykatë kompetente, e pavarur dhe e paan-
shme.

Neni 22
**Panja e publikuit dhe e mjeteve të infor-
macionit mund të kusizohet gjatë gjykimit, kur**

surinë ose kur është ne kryerje e sipër të një
krimi apo menjëherë pas kryerjes së tij.

2. Askujt nuk mund t'i bëhet kontroll vet-
jak, me përashtim të rastev të hyrjes në territo-
rin e shtetit e të daljes prej tij ose përm
te mëjanuar një rrezik të atypëratshëm që i ka
nështuar një sigurisë publike. Kontrolli vetjak mund
t'i bëhet vetëm nga organet shtetërore të caktu-
ra me ligj.

Neni 23
Fshëtësia e korrespondencës

Fshëtësia e korrespondencës ose e çdo
mjeti i jetës të komunikimit privat, nuk mund
të cenohet përvçese me vendim gjyqësor përm
të mbrojtur interesat e procesit penal, po me mi-
ratimin e organit kompetent shtetëror të caktu-
rë me ligj, kur kjo është e domosdoshme përsi-
gurimin Kombëtar.

Neni 24
Liria e mendimit, e ndërgjegjës dhe e fesë

1. Liria e mendimit, e ndërgjegjës dhe e se-
së janë të padhunshme.

2. Kushdo është i lirë të ndryshoje fenë a
bindjet, si dhe t'i manifestojë ato individualistik
ose kolektivistik në publik a në jetën private në-
përmjet kultit, arsimit, praktikave ose kryerjes
së riteve.

3. Liria përm të manifestuar fenë a bindjet
nuk mund t'i jetë objekti i kufizimeve, përvç
atiye të parashikuara me ligj, të cilat përbëjnë
masa të nevojshme në interes të sigurisë publi-
ke, mbrojtjes së rendit publik, shëndetit, morali,
të drejtave dhe lirive të njeriut.

Neni 25
E drejtë e zgjedhjes

1. Cdo shëtit që ka mbushur moshën 18
vjeç, ka të drejtë e zgjedhjes. Përgjithshem
nga kjo e drejtë shtetasit, të cilëve u është hequr
zotësia përm të vepruar.

2. Të arrestuarit dështetet e drejtë
duke vuajtur dënimin me heqje të lirisë, kanë ve-
tëm të drejtën përm të zgjedhur.

3. Vota është personale, e barabartë dështetet.

Neni 26
Garancitë procedurale penale

Gjatë procesit penal askujt nuk mund t'i hi-
jet e drejtë:

a) të vihet në dijeni menjëherë dështetet
hit përm të akuzën që i bëhet;

b) të ketë kohën dështetet e mjaftueshme
përm të përgatitur mbrojtjen e vet;

c) të ketë ndihmën pa pagesë të një pë-
rithyesi, kur nuk flet ose nuk kupton gjyku
shqipe;

d) të mbrohet vetë ose me ndihmën e një
mbrojtësi ligjor të zgjedhur prej tij, të komuni-
kojë lirisht dështetet me ligj, si dhe t'i sigur-
rohet mbrojtja falas me anë të avokatit, kur
nuk ka mjetë të mjaftueshme;

dh) t'u bëjet pyetje dëshmitarëve të pranis-
hëm dështetet e kërkoi paraqitjen e dëshmitarëve,
të eksperët, të personave të tjera ose të provave
materiale, të cilat mund t'i sqarojnë faktet.

Neni 27
Rivendosja gjyqësore e së drejtës

Askujt të cilët i është cënuar një e drejtë e
njohur me këtë Kushitetut, nuk mund t'i mo-
hohet rivendosja e së drejtës në gjykate.

Neni 28
Garancia për një gjykim të drejtë

1. Askujt nuk mund t'i hiqet e drejtë për
një gjykim të drejtë, publik dhe të shpejtë nga
një gjykatë kompetente, e pavarur dhe e paan-
shme.

Neni 29
**Panja e publikuit dhe e mjeteve të infor-
macionit mund të kusizohet gjatë gjykimit, kur**

shtetësia përvàndur nga vullneti i tyre, kanë të
dërejnë e shpërblimit në kushtet e parashikuara
me ligj.

Neni 30
Martesa dhe familja

1. Kushdo që ka arritur moshën e martesës
ka të drejtë të zgjedhë lirisht bashkëshortin dës-
htet e kësaj familje. Martesa dhe familja gezojnë
mbrojtësia të veçantë nga shteti.

2. Lidhja dështetet e martesës rregullohet
me ligj.

Neni 31
Mbrojtja e fëmijëve dhe grave

1. Fëmijët, të rinjët, grata shëtësina dështetet
në reja kanë të drejtën e një mbrojtjeje të ve-
çantë më ligj.

2. Fëmijët e lindur jashtë martesës gëzojnë
po ato të drejtë që kanë edhe fëmijët e lindur
nga martesa.

Neni 32
Kujdesi shëndetësor

1. Të gjithë gëzojnë në mënyrë të barabartë
të drejtën e kujdesit shëndetësor nga shteti.

2. Mjekimi i detyrueshem bëhet vetëm në
dobi të pacientit në rastet e caktuara me ligj.

3. Askujt nuk mund t'i nënshtronë eksperi-
mentimet mjekësor a shkencor pa pëlgjinin e
tij.

Neni 33
E drejtë për arsim

1. Kushdo ka të drejtën e arsimit falas, që
zgjat jo më pak se tetë vjet.

2. Arsimi i mesëm i përgjithshëm është i
hapur përm të gjithë.

3. Ndjekja e asimut të mesëm profesional
dështetet e kushtetut, të cilëve hequr
zotësia përm të vepruar.

4. Nxënësit dështetet e drejtë t'është
zotësia përm të vepruar.

5. Autonomia universitare është e garantuar.

Neni 34
**Liria e krijimtarisë dështetet e së drejtës
intelektuale**

1. Secili gjzon lirinë e krijimtarisë në fus-
hat e shkençës, të teknikës, letërsisë dështetet.

2. Të drejtat e autorit mbrohen me ligj.

Neni 35
E drejtë e petitionit

Kushdo ka të drejt që, vetëm ose së bashku
me të tjera, t'u drejojë kërkesa, ankesa e vë-
rejtjeve organeve shtetërore kompetente.

Neni 36
Procesi i rregullt ligjor

Liria, prona ose të drejtat e pranuara me
ligj nuk mund t'i cenohet pa një proces të rre-
gullt ligjor.

Neni 37
Rivendosja gjyqësore e së drejtës

Askujt t'i cilët i është cënuar një e drejtë e
njohur me këtë Kushitetut, nuk mund t'i mo-
hohet rivendosja e së drejtës në gjykate.

Neni 38
Nëntori

1. Miraton, ndryshon dështetet e shfuqizionit ligj.

2. Shqyrton e miraton projektbuxhetin
shtetit dështetet e shfuqizionit ligj.

3. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nuk lejohet referendum për shfuqizimin e lig-
jeve që caktojnë tatime e taksa, e ligjeve pë-
buxheti që shtetet e shfuqizionit.

4. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

5. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

6. Nëntori

7. Isiaziteti i deputetit

1. Deputeti gjëzon imunitet. Ai nuk mund t'i

ndiqet penalist veçse me miratimin e Parla-

mentit mbi bazën e kërkësë Prokurorit të

Përgjithshëm. Deputeti mund t'i ndiqet penalis-

hi përm të këtë miratim vetëm kur kapet hë kryerjen

e sipër tij një krimi të rëndë.

2. Deputeti nuk ka përgjegjësi përm

më shpërruhura në kryerje të funksionit të tij

ose për votën e dhënë.

Neni 67
Organizimi i brendshëm i Parlamentit

1. Parlamenti zgjedh nga gjiri i vet kryetar-
in dështetet e zhëvëzës së tij, komisione të përher-
shme e të përkohshme, si dhe Byronë e grupit
ndërparlamentar.

2. Parlamenti funksionon sipas rregullores

së vendosur prej tij.

Neni 68
Karakteri publik i mbledhjes dështetet

1. Mbledhjet e Parlamentit bëhen të hapu-

ra. Me kërkësën e presidentit të Republikës,

kryeministrin, ose të një të pestës së deputetëve,

mbledhjet e Parlamentit mund t'i bëhen të

mbyllura, kur përm të këtë kanë votuar shumicë e

gjithë deputetëve.

2. Parlamenti mund t'i zhvillojë mbledhjet

e tij kur janë të pranishëm më shumë se gjysma e

shumicës së deputetëve.

3. Votimi është vetjak.

Neni 69
Miratimi i ligjeve

1. Ligjet dështetet e tjerë të Parlamentit qu-

hen të miraturotu, kur përm të ato kanë votuar më

shumë se gjysma e deputetëve të pranishëm.

Por jo më pak e një e tretë e deputetëve.

2. Votimi është vetjak.

Neni 70
Interpelanca dështetet

Deputeti kanë të drejtë t'i bëjnë interpe-
lancë dështetet e kryeministrit dështetet

ministrave sipas afaveve dështetet e rregullave të përcaktuara në

rregullore.

Neni 71
Prania e anëtarëve të Qeverisë

1. Anëtarët e Qeverisë kanë të drejtë t'i

marrin pjesë në dështetet e tij. Sipas kërkësës së pa-

raqitur, ata duhet të dëgjojnë me përparsësi.

Neni 72
Kompetenca e Parlamentit

1. Miraton, ndryshon dështetet e shfuqizionit ligj.

2. Shqyrton e miraton projektbuxhetin

shtetit dështetet e shfuqizionit ligj.

3. Cdo ligj tjetër që shtetet e shfuqizionit

është përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

4. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

5. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

6. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

7. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

8. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

9. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

10. Vendos përm kryerjen e referendumeve

Nëntori

11. Vendos përm kryerjen e refer

5. Miraton kryeministrin, programin e Qeverisë dhe kontrollon veprimtarinë e saj.
 6. Zgjedh Gjykatën Kushtetuese, Gjykatën Lartë, Prokurorin e Përgjithshme dhe zëvendësitet e tij.
 7. Jep amnistinë.
 8. Vendos përbillimin e pjesëshëm dhe përgjithshëm, përgjendjen e jashtëzakonshme, si dhe përgjendjen e luftës në rast agresioni të armatosur kundër Republikës së Shqipërisë, ose kur kjo është e nevojshme për të përbashur detyrimet që rrjedhin nga traktatet dërkombëtare.

9. Ratifikon dhe dënoncon me ligj:
 a) traktatet që kanë karakter politik ose ushtarak;
 b) traktatet ose marrëveshjet që kanë të bëjnë me kufijtë e Republikës së Shqipërisë;
 c) traktatet ose marrëveshjet që kanë të bëjnë me të drejtat dhe liritë themelore të njeriut;
 d) traktatet ose marrëveshjet e tjera, të cilat parashikojnë shprehimi i se duhet të ratifikohen a të denoncohen nga Parlamenti.

Neni 73 Nisma ligjvënsëse

1. Nisma ligjvënsëse u përket: Presidentit të Republikës, Qeverisë, qdo deputeti, si dhe 20 mijë zgjedhësve.

2. Projektligjet që sjellin efekte financiare mund t'i paraqiten Parlamentit vetëm nga Qeveria.

Neni 74

Procedura e shqyrtimit dhe e votimit të ligjeve

1. Çdo projektligj që i është paraqitur Parlamenti shqyrtohet paraprakisht nga komisionet përkatese, të cilat parashikojnë amandamente dhe vlerësimet e tyre. Pasi diskutohet nga Parlamenti projektligji u nënshtronet jo në pak se dy votimeve.

2. Parlamenti mund të caktuje një rregulloren e tij një procedurë të ndryshme të shqyrtimit të projektligjeve të veçanta.

Neni 75

Shpallja e ligjit
 1. Ligji quhet i shpallur kur brenda 15 ditëve nga dita që i është paraqitur Presidentit të Republikës, ai nuk ka ushtruar veton.

2. Presidenti i Republikës mund ta kthejë ligjin për shqyrtim vetëm një herë. Në këtë ast përmiratimin e ligjit duhet të votojë shuna e të gjithë numrit të deputetëve.

Neni 76

Ligji hyn në fuqi 15 ditë pas botimit të tij të «Fletoren zyrtare», përvëç rasteve kur në gjigjë është caktuar një datë e ndryshme.

Neni 77

Në rastet kur është shpallur gjendja e luftës se gjendja e jashtëzakonshme, Parlamenti mund të vendos që ligji të hyjë në fuqi menjëherë pasi të jetë njoftuar me anë të mjetave të komunikimit masiv.

2. PRESIDENTI I REPUBLIKËS

Neni 78

Pozita shtetërore e Presidentit dhe kushtetëske

1. Presidenti i Republikës zhvillohet

Neni 84 Kompetencat e presidentit

Presidenti i Republikës:

1. Garanton respektimin e Kushtetutës dhe të ligjeve.
 2. Caktion datën e zgjedhjeve të Parlamentit, të organeve të pushitet lokal dhe të kryerjes së referendumit.

3. Shpall ligjet dhe aktet për kryerjen e referendumeve të vendosura nga Parlamenti.

4. I propozon Parlamentit për të vendosur përfundimtarë.

5. Me mesazh të motivuar, brenda 15 ditëve nga data kur i është paraqitur ligji, mund t'ia kthejë këtë Parlamentit për rishqyrtim vetëm monetar e të kreditit.

6. Emëron kryeministrin dhe pranon dorëheqjen e tij.

7. Me propzim të kryeministrit, emëron osi liron ministra, anëtarë të tjera të vegantë të Qeverisë dhe drejtues të institucioneve gendore.

8. Në raste të veçanta kryeson mbledhjen e Qeverisë duke caktuar në rendin e ditës çështje që çmon se duhen të shqyrtohen e të zgjidhen. Në këto raste ai nënshkruan vendimet përkatese.

9. Me propozim ose kundërsfirmë të kryeministrimit dë pasi merr mençdimin e kryetarit të Parlamentit mund të shpërndajë Parlamentin përparrë mbarimit të afatit të legjislaturës, kur përbëria e tij nuk lejon ushtrimin e funksioneve të vëlë Parlamentit dhe e bën të pamundshme qeverisjen e vendit. Në këtë rast zgjedhjet e Parlamentit ribëhen jo më vonë se 45 ditë nga dita e shpërndarjes.

Këtë kompetencë presidenti nuk mund ta ushtrojë në 6 muajt e fundit të mandatit të tij.

10. Me propozim ose kundërsfirmë të kryeministrit lidih traktate 'dhe marrëveshje ndërkombëtare, ratifikon dhe denoncon ato që nuk i shqyrtan vetë Parlamenti.

11. Emëron dhe shkarkon përfaqësuesit diplomatikë, me propozim ose kundërsfirmë të kryemisrit.

12. Pranon letrat kredencial edhe letrat e thirrjes së përfaqësuesve diplomatikë të shteteve të huaja.

13. Miraton kërkesat përdhënien ose lënien e shtetësisë shqiptare.

14. Ushtron të drejtjen e faljes.

15. Jep dekorata dhe tituj nderi.

16. Me propozim ose kundërsfirmë të kryeministrit, jep gradat më të larta ushtarakë.

17. Shpall, kur është e pamundur të mblidhet parlamenti, mobilizimin e pjesëshëm dhe të përgjithshëm, si dhe gjendjen e jashtëzakonshme. Në këto raste dekreti përkates i paraqitet përmiratim Parlamentit brenda 5 ditëve.

18. Shpall, kur është e pamundur të mblidhet Parlamenti, gjendjen e luftës në rast, agresioni të armatosur kundër Republikës së Shqipërisë.

19. Komunikon me Parlamentin nëpërmjet mesazheve, të cilat lexohen në seancë plenare.

20. Nxjerr dekrete me karakter individual dhe vendime.

Në raste të ngutshme, me propozim të kryeministrat e të ministrit përkates, ose me kundërsfirmë të tyre nxjerr dekrete me karakter normativ, të cilat ia paraqet brenda 15 ditëve përmiratim Parlamentit.

21. Krijon pranë tij organizma këshillimore me karakter ndihmës.

2. Drejton e kontrollon veprimtarinë e ministrive dhe të institucioneve të tjera qendore të administratës shtetërore.

3. Drejton veprimtarinë për plotësimin e detyrave në fushën e mbrojties së vendit, në bazë dë përbatimin e vendimeve të Këshillit të Sigurimit Kombëtar.

4. Bashkërendon dë mbikëqyr veprimtarinë e organeve lokale të administratës shtetërore.

5. Harton projektprogramet ekonomike e sociale për zhvillimin e vendit dë projektbuxhetin e shtetit, si dë bashkërendon, disiplinon dhe kontrollon finansat e shtetit dë sistemin monetar e të kreditit.

6. Siguron ruajtjen e mbrojtjen e mjedisit, kushtet e përshtatshme të punës dë mbrojtjen e shëndetit të popullsit.

7. Lidih marrëveshje ndërkombëtare, si dë miraton e denoncon ato që nuk i nënshtronet ratifikimi.

8. Urdhëron shfuqizimin e akteve të paligjshme të ministrave dë drejtuesve të institucioneve qendore të administratës shtetërore.

Neni 92

Paraqitura e projektligjit të buxhetit

Kryeministri në emër të Qeverisë duhet të paraqesë projektligjin për buxhetin brenda sesionit të vjetës, i cili nuk mund të mbyllat pa e miratuar atë. Në qoftë se projektligji nuk arrin të miratohet deri në fillim të vitit të ardhshëm finansiar, Qeveria zbaton buxhetin e vitit të mëparshëm, derisa të miratohet buxheti i ri.

Neni 93

Miratimi i shpenzimeve

Qeveria, brenda sesionit të parë të vitit pësardhës, duhet t'i paraqesë Parlamentit për shqyrtim e miratim shpenzimet e vitit të kaluar.

Asnjë shpenzim nuk mund të autorizohet, përvëçse me ligj.

Taksat dhe tatuimet caktohen me ligj dë vetëm për qëllime publike.

Neni 94

Funkcionet e kryeministrat dhe të anëtarëve të Qeverisë

1. Kryeministri përfaqëson Qeverinë, kryeson mbledhjet dë drejton veprimtarinë e përgjithshme të saj, si dë përgjigjet për t.

2. Ministrat dë drejtuesit e institucioneve gendore drejtindje ministrinë ose institucionin qëndror përkates të administratës shtetërore. Çdo njëri prej tyre përgjigjet për veprimtarinë e ministritës ose të institucionit tjetër qendrorë që i është besuar ta drejtovë.

3. Ministrat dë drejtuesit e institucioneve gendore për çështjet që janë në kompetencën e tyre nxjerrin urdhra, rregullojnë e udhëzime në bazë të ligjeve dë të vendimeve e urdhëresave të Qeverisë dë përbatimin e tyre. Aktet e tyre, që kanë karakter normativ, botahen në «Fletoren zyrtare».

4. Ministrat dë drejtuesit e institucioneve gendore shfuqizojnë urdhrat dë udhëzimet e përgjithshme të institucioneve e të organeve varëse të tyre.

Neni 95

Mociionet

1. Mociioni i mosbesimit ndaj kryeministrit për çështje konkrete dë i motivuar duhet të jetë në nënshkruar nga jo më pak se një e gjashta e deputetëve.

2. Gjyqtarët e Gjykates së Lartë mund të lëvizin nga detyra dë të ndiqen penalishi në kushtet e parashikuara nga ligji mbi bazën e një vendimi të arsyetur të Parlamentit me propozim të presidentit të Republikës dë kur përkëtë kanë votuar shumica e gjithë anëtarëve të Parlamentit.

Neni 103

Gjykatat, në çështjet që lidhen me të drejtat dë lirite themelore të njeriut, mund të lidhen me të drejtat dë lirite themelore të njeriut, mund të zbatojnë drejtëpërdrejt dispozitat kushtetuese. Këto çështje shqyrtohen detyrimisht nga Gjykatës e Lartë, e cila vendos me shumicën e gjithë anëtarëve të saj.

Neni 104

Arsyimetit i vendimeve gjyqësore

1. Vendimet gjyqësore duhet të janë të arsyetuara.

2. Gjykatë e Lartë duhet t'i batojë vendimet e saj.

Neni 105

Imuniteti i gjyqtarëve

1. Gjyqtarët mund të ndiqen penalishi ose të higjin nga detyra vetëm me vendim të Këshillit të Lartë të Drejtësisë, në kushtet e parashikuara me ligjin, me normat e gjithëpranuara të së drejtëpërdrejtë a të marrëveshjeve në të cilët Republika e Shqipërisë është pale, e humbushuqinë të nesërmen e shpaljës së vendimit rë Fletoren zyrtare».

2. Në raste të tjera vendimi i Gjykatës Kushtetuese hyn në fuqi në afalin e parashikuar prej tij.

3. Kur vendoset shfuqizimi i ligjeve ose akteve të tjera dë marrëdhëniet e lindura kë kojnë rregullim juridik, vendimi i Gjykatës Kushtetuese i njofshet Kuvendit Popullor ose organëve të tjera kompetente që të marrin mës të parashikuara nga Kushtetuta.

Neni 106

Roli dë pozita juridike e prokurorisë

1. Prokuroria është autoriteti që ushtron ndjekjen penale në hetim dë në gjyq.

2. Prokuroria organizohet dhe funksionon si organ unik dë centralizuar.

3. Në ushtrimin e kompetencave të tyre prokurorët i nënshtronin ligjin.

Neni 107

Prokurori i përgjithshëm dhe zëvendësitet e tij

1. Prokurori i përgjithshëm dë zëvendësitet e tij zgjedhës dë të qëndrohet të tij.

2. Organizimi dë kompetencat të tjera të prokurorisë rregullohen me ligj.

3. Drejtuesit e prokurorive pranë qdo hallojnë gjyqësore gjëzojnë imunitetin e parashikuar nga neni 105.

Neni 108

Papajtueshmëria me detyra të tjera

Detyra e gjyqtarit dë e prokurorit nuk pajtohet me asnjë funksion shtetëror ose privat.

Neni 109

Këshilli i Lartë i Drejtësisë

1. Këshilli i Lartë i Drejtësisë kryesohet nga presidenti i Republikës dë përbëhet nga ministri i Drejtësisë nga kryetari i Gjykatës së Lartë, Prokurori i përgjithshëm, si dë 9 juriste, të njohur për kompetencë të lartë profesionale që zgjidhen nga mbledhja e përbashkët e anëtarëve të Gjykatës së Lartë të Prokurorisë së Përgjithshme, për një periudhë 5 - vjeçare dë përdrejtë rregjedhje të menjëherëshe.

2. Këshilli i Lartë i Drejtësisë është i vetmi organ që vendos për emërimin, ngritjen dë uljen në përgjegjësi, përgjegjësinë disiplinore dë transferimin e gjyqtarëve të drejtuesve të prokurorive pranë qdo hallojnë gjavësore.

Neni 120

Zgjidhja e organëve të pushtetit lokal

1. Organet e pushtetit lokal zgjedhen drejtëpërdrejt nga populli.

2. Mënyra e zgjedhjes dë kompetencat të tjera caktohen me ligj.

Neni 116
Subjekti që legjitimohen t'i paraqesin kësia
 Për gjykimin e çështjeve nga Gjykatë Kushtetuese kanë të drejtë t'i paraqesin kërkuesitit i Republikës, qdo grup parlamentar, një e pestë e deputetëve, Këshilli i Ministrit, dë organet e pushtetit lokal.

Neni 117
Vendimet
 1. Gjykatë Kushtetuese vendos me shumicën e votash të të gjithë anëtarëve.

2. Vendimet e Gjykatës Kushtetuese ja përfundimtare dë të formës së prerë. Atë dë të janë të arsyetuara. Në rast dyshimi o mosmarrëveshje për kuplimin e vendimit Gjykatës ka të drejtë të interpretojë atë më nismën saj ose me kërkësen e të interesuar, brenda ditëve nga data e njoftimit të kërkësies.

3. Ligji, dekreti, akti rënëligjor dë dispozit, të veçanta të tyre që shpallojnë papajtueshme, me dispozitat e kësaj Kushtetute, ose në ligjin, me normat e gjithëpranuara të së drejtëpërdrejtë a të marrëveshjeve në të cilët Republika e Shqipërisë është pale, e humbushuqinë të nesërmen e shpaljës së vendimit rë Fletoren zyrtare».

4. Në raste të tjera vendimi i Gjykatës Kushtetuese hyn në fuqi në afalin e parashikuar prej tij.

5. Kur vendoset shfuqizimi i ligjeve ose akteve të tjera dë marrëdhëniet e lindura kë kojnë rregullim juridik, vendimi i Gjykatës Kushtetuese i njofshet Kuvendit Popullor ose organëve të tjera kompetente që të marrin mës të parashikuara nga Kushtetuta.

PJESA E PESTË
PUSHTETI LOKAL

Neni 119
Organizimi i pushtetit lokal
 1. Territori i Republikës së Shqipërisë ndahet në komunë, bashki me rethe.

2. Në qdo komunë, bashki me rethe organizohen dhe funksionon pushteti lokal.

3. Organizimi dë funksionimi i pushtetit lokal bëhet me ligj, mbi bazën e parimeve të decentralizimit, të vetëqeverisjes dhe autonomisë.

Neni 120
Zgjidhja e organëve të pushtetit lokal
 1. Organet e pushtetit lokal zgjedhen drejtëpërdrejt nga populli.

2. Mënyra e zgjedhjes dë kompetencat të tjera caktohen me ligj.

1. Presidenti i Republikës është kryetar i jetit të përgjësorun unitetin e popullit.
2. Presidenti i republikës mund të zgjedhet etëm shtetas shqiptar me banim jo më pak se 8 vjetët e fundit në Shqipëri dhe që ka mbusur moshën 40 vjeç.

Neni 79

Zgjedhja e Presidentit

1. Presidenti i Republikës zgjedhet nga Parlamenti me votim të fshehtë dhe me një shumë prej dy të tretash të votave të të gjithë deputetëve, kur në votimin e parë nuk arritet kjo humicë, bëhet një votim i dytë, në të cilin presidenti zgjedhet me shumicë absolute të votave të të gjithë deputetëve.

2. Çdo kandidat për president i propozohet parlamentit nga një grup prej jo më pak se tridëjtë deputetësh. Një deputet nuk lejohet të iarrë pjesë në më shumë se njëri nga grupet që ropozoinë kandidatin për president.

3. Kur është më shumë se një kandidat për president të Republikës, votimi i dytë bëhet vetëm për dy kandidatët, të cilët kanë fituar numrin më madh të votave në votimin e parë. Juhet i zgjedhur kandidati që ka fituar shumicën absolute të votave.

4. Në qoftë se edhe në votimin e dytë nuk rrihet zgjedhja e presidentit, bëhet një votim i tjetër. Kur edhe pas votimit të tretë asnjë kandidat nuk merr shumicën absolute, presidenti i përndan Parlamentin. Zgjedhjet e reja bëhen renda 30 ditëve. Parlamenti i ri zgjedh president të Republikës kandidatin që merr më shumë vota.

Neni 80

Mandati i Presidentit

1. Presidenti i Republikës zgjedhet për pesë vjet me të drejtë rizgjedhjeje vetëm një herë. Zgjedhja e re e presidentit të Republikës bëhet i më vonë se 30 ditë para mbarimit të mandatit.

2. Mandati i presidentit të Republikës undë t'zgjatet vetëm kur Parlamenti nuk undë t'mblidhet për shkak lufte ose gjendje të shtëzakonshme.

3. Presidenti i Republikës, pasi zgjedhet nga Parlamenti, bën betimin përkates para tij të fillon detyrën, por jo më parë se t'këtë baruar mandati i presidentit që largohet.

Neni 81

Papajtueshmëria me detyra të tjera

Funksioni i presidentit të Republikës është papajtueshmë me qdo detyrë tjetër shtetërore private si dhe me atë të kryetarit të partisë.

Neni 82

Shkarkimi para mbarimit të mandatit

1. Presidenti i Republikës nuk përgjigjet raktet e kryera nga ushtrimin e detyrës përvëre r rëndët që bën t'paafët për ushtrimin e detyrës përvëre r tradhi ndaj Atdheut ose për shkelje të rënme dashje të Kushtetutës.

2. Shkarkimi i presidentit për këto raste undë t'kërkohet nga jo më pak se një e katërë numrit të deputetëve dhe vendoset nga jo më pak se dy të tretat e tyre.

Neni 83

Zëvendësimi i presidentit

1. Në rast shkarkimi, vdekjeje, sëmundjeje rëndët që bën t'paafët për ushtrimin e detyrës përvëre r dorëheqjeje të presidentit, kryetari i Parlamentit zë vendin dhe ushtron kompetencat e me përfashim të shpërndarjes së Parlamentit.

2. Zgjedhja e presidentit t'ri në këto raste het bën nda 20 ditëve.

3. Kryetari planifikon t'i organizonë këshillimin e karakteri ndihmës.

22. Kërkon mendim dhe të dhëna me shkrim nga drejtues të institucioneve shtetërore për çështje që kanë të bëjnë me deputatët e tyre.

23. Ushtron dhe kompetencat të tjera të parashikuara në këtë Kushtetutë.

Neni 85

Atributet e fushës e mbrojtjes

Presidenti i Republikës së Shqipërisë është kryekomandanta i Forcave të Armatosura dhe kryetar i Këshillit të Sigurimit Kombëtar.

Neni 86

Këshilli i Sigurimit Kombëtar

1. Këshilli i Sigurimit Kombëtar krijohet për të drejtuar, organizuar e mobilizuar të gjitha forcat dhe burimet e vendit përmblotjen e Atdheut.

2. Përbërja e Këshillit të Sigurimit Kombëtar miratohet nga Kuvendi Popullor, me propozim të kryetarit të Këshillit të Sigurimit Kombëtar.

3. QEVERIA

Neni 87

Roli dhe mënyra e formimit

1. Qeveria përcakton dhe drejtton politikën e shtetit dhe ushtron udhëheqjen e përgjithshme të admisistratës shtetërore.

2. Kryeministri emërohet nga presidenti i Republikës dhe miratohet nga Parlamenti. Ministrat propozohen nga kryeministri dhe miratohen nga presidenti i Republikës.

3. Në rast se kryeministri i emëruar nga partia që ka fituar më shumë vota nuk miratohet, presidenti i Republikës emëron kryeministrin nga partia e dytë dhe për nga numri i vendeve në Parlament. Në qoftë se pas kësaj kryeministri nuk arrin të miratohet, ai emërohet nga partia e trejtë për nga numri i vendeve. Në rast se edhe pas kësaj miratimi i kryeministrit është i pamundur, presidenti i Republikës shpërndan Parlamentin. Zgjedhjet e reja bëhen brenda 30 ditëve. Për të përgatitur zgjedhjet e reja presidenti i Republikës krijon një qeveri pune me përfaqësues nga të gjitha partitë e përfaqësuar në Parlament.

Neni 88

Betimi përkates dhe fillimi i mandatit

1. Kryeministri dhe ministrat bëjnë individualisht betimin përkates para presidentit të Republikës.

2. Mandati i Qeverisë fillon nga dita kur është bërë ky betim dhe vazhdon deri në bërenj e betimit nga ana e Qeverisë së re.

Neni 89

Votëbesimi

Qeveria duhet të marrë votëbesimin nga Parlamenti brenda 10 ditëve nga bërtja e betimit.

Neni 90

Përbërja

1. Qeveria përbëhet nga kryeministri, zëvendësit e tij, ministrat dhe personat e barazuar me ta.

2. Kryeministri dhe qdo anëtar i Qeverisë nuk mund të ushtronj asnjë detyrë tjetër shtetërore ose veprimtarie private, përvëse atë të deputetit.

Neni 91

Kompetencat kryesore

1. Nxjerr vendime, urdhra e udhëzime, në bazë të ligjeve dhe për zbatimin e tyre. Ato nënshkrohen nga kryeministri dhe, kur kanë karakter normativ, botohen në «Fletoren zyrtare».

2. Kryetari planifikon t'i organizonë këshillimin e deputetëve.

2. Një motion tjetër mosbesimi mund të paraqitet vetëm pas gjashtë muajve. Kur ai paraqitet nga më shumë se gjysma e numrit të deputetëve, ky afat nuk respektohet.

3. Mociioni i mosbesimit shqyrtohet nga Parlamenti jo më parë se tri ditë nga data kur i është paraqitur.

Neni 96

Kërkimi i votëbesimit

Kryeministri mund t'i kërkojë Parlamentit që t'i japë votëbesimin për çështje konkrete të veprimtarisë së Qeverisë.

Neni 97

Dorëheqja

Kur Parlamenti miraton motionin e mosbesimit ose nuk jep votëbesimin, kryeministri dhe ministri i jashtës menjëherë dorëheqjen.

Neni 98

Imuniteti dhe përgjegjësia penale e tyre

Anëtarët e Qeverisë gjëzojnë imunitet. Ata nuk mund të ndiqen penalish pa autorizimin e presidentit të Republikës.

Kompetencat përgjimini e këtyre çështjeve penale është Gjykata e Lartë.

Neni 99

Pushimi i mandatit

Mandati i Qeverisë mbaron:

- a/ kur Parlamenti ka vendosur mosbesimin ndaj kryeministrit;
- b/ kur presidenti ka pranuar dorëheqjen e kryeministrit:
- c/ kur kryeministri ka vdekur ose, për shkak të gjendjes shëndetësore të rëndë, nuk mund të ushtrojë me këtë funksion.

PJESA E KATËRT**ORGANIZIMI I DREJTËSISË DHE GJYKATA KUSHTETUESE SISTEMI****GJYQËSOR**

Neni 100

1. Pushteti gjyqësor është i pavarur. Ai ushtronhet nga Gjykata e Lartë dhe nga gjykata e tjera të caktuara me ligji.

2. Në ushtrimin e detyrave të tyre gjyqtarët i nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve.

3. Organizimi dhe kompetencat e gjykatave rregullohen me ligji.

4. Paga dështimit e gjyqtarëve nuk mund t'ë vlen.

Neni 101

Ndalimi i gjykatave speciale

Parlamenti mund të krijojë gjykata përfundimtare në çekturën e saj se zbatimi i tij mund të shkatohet pasojat e rëndë.

Neni 102

Gjykata e Lartë

1. Gjykata e Lartë është autoriteti më i lartë gjyqësor. Ajo përbëhet nga 9 gjyqtarë. Kryetari dhe anëtarët e Gjykatës së Lartë zgjidhen nga Parlamenti me propozim të presidentit të Republikës.

2. Kushtet përfundimtare është anëtar i Gjykatës së Lartë caktuar me ligji.

3. Kryetari i Gjykatës së Lartë qëndron në detyrë këtë vjet me të drejtë rizgjedhjeje vetëm një herë. Ai zëvendësohet me procedurën e mësipërme nga njëri prej anëtarëve.

4. Përfundimtari i gjyqareve të të drejtuesve të prokurorëve pranë çdo hollke gjyqësore.

3. Mënyra e ushtrimit të veprimtarisë së Këshillit të lartë të Drejtësisë caktohen me ligji.

Gjykata kushtetuese

Neni 110

Roli dhe pavarësia e saj

Gjykata kushtetuese është organ i pavarur dëshmi që ka për detyrë të garantojë respektimin e Kushtetutës.

Neni 111

Përbërja dhe mënyra e formimit

Gjykata kushtetuese përbëhet nga 9 anëtarë, Kryetari dhe anëtarëve e Gjykatës Kushtetuese zgjedhen nga Parlamenti, me propozim presidentit të Republikës.

Neni 112

Papajtueshmëria me detyra e veprimtarisë së tjera

Funksioni i anëtarit të Gjykatës Kushtetuese nuk pajtohet me asnjë detyrë tjetër shtetësore, partike ose private.

Neni 113

Mandati

1. Mandati i anëtarit të Gjykatës Kushtetuese është 8 vjet.

2. Përbërja e Gjykatës Kushtetuese përherët në fund të çdo katër vjetëve. Radhen e parë për katër anëtarë dëshmi e radhen e dytë përsë tjetër.

Neni 114

Imuniteti

1. Anëtarë i Gjykatës Kushtetuese nuk ka përgjedhesi ligjore përmendimet dhe vendimet e dhëna në ushtrimin e funksioneve të tij.

2. Anëtarë i Gjykatës Kushtetuese gjëzon imunitet. Ai nuk mund të ndiqet penalish pa pëlgjimin e Gjykatës Kushtetuese, të dhëne me shumicë votash e me vendim të arsyelluar nga mbledhja e përgjithshme e saj.

Neni 115

Kompetencat

Gjykata Kushtetuese ka këto kompetencat:

1. Bën interpretimin e Kushtetutës, vendos përfajtimin e ligjeve, dekreteve dëshmi të akteve nënligjore me kushtetutën. Ajo vendos pezullimin e këtyre akteve, kur vëren se ngatë zbatimi i tyre mund të shkatohet pasojat e rëndë.

2. Vendos nëse një marrëveshje ndërkombëtare që është lidhur në emër të Republikës së Shqipërisë, por ende nuk është ratifikuar, pajtohet me kushtetutën. Gjithashtu vendos përfajtueshmërinë e dispozitiveve ligjore në fuqi me normal e gjithëpranura të së drejtës ndërkombëtare, si dhe me përbajtjen e marrëveshjeve të cilat Republike e Shqipërisë është palë.

3. Zgjidhë mosmarrëveshjet për kompetencat ndërmjet pushteteve shtetërore.

4. Vendos përfshijet që kanë të bëjnë me kushtetueshmërinë e veprimtarisë së partive dëshmi të organizatave të tjera politike ose shoqërore.

5. Zgjidhë kërkosat dhe ligjshmërinë e zgjedhjeve së presidentit të Republikës dëshmi të deputetëve. Ajo shqyrturon edhe ligjshmërinë e referendumit populor, duke shpaluar rezultate përfundimtare.

6. Shqyrton edhe ligjshmërinë e akuzës penale, që Parlamenti ka paraqitur kundër presidentit të Republikës.

7. Kësaj Kushtetute caktohen me ligji.

Neni 121

Organet përfaqësuese

1. Organet përfaqësuese të pushtetit loka janë përkështisht këshilli i komunës, këshilli bashkisë dëshmi të këshillit i rrethit.

2. Kryetari i komunës dëshmi të kryetari i bashkisë së zgjedhen me votim nga popullsia lokale.

3. Këshilli i rrethit zgjedh kryesinë dëshmi të kryetarit e vet.

Neni 122

Veprimtaria ekonomike

Organet e pushtetit lokal janë persona juridikë. Ato kanë pasuritë që u njihen me ligji dëshmi zhvillojnë veprimtarin ekonomik brenda dëshmi të territorit të tyre.

Neni 123

Burimet financiare

1. Organet e pushtetit lokal kanë buxhetin e tij.

2. Burimet financiare dëshmi e mënyra e përdorimit të tyre si dëshmi detyrimet ndaj shtetit caktohen me ligji.

3. Për komuna, bashki dëshmi e rrethe të veçanta shteti parashikon

Kontributet financiare

Neni 124

Shpërndarja

Organet e zgjedhura të pushtetit loka mund të shpërndanë me dekret të presidentit të Republikës sipas propozimit të bërë nga kryeministri, vetëm në raste e parashikuara me ligji.

PJESA E GJASHTË**DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT**

Neni 125

Institucionet kushtetuese që ekzistojnë në datën e hyrjes në fuqi të kësaj Kushtetue, funksionojnë në përputhje me dispozitat e kësaj Kushtetute.

Neni 126

Forma republike shtetit nuk mund të jetë objekti i ndryshimeve kushtetuese.

Neni 127

Kjo Kushtetutë hyn në fuqi të nesëmen e miratimit të saj.

Neni 128

Ligji nr. 7491, datë 29.04.1991 «Për dispozit kryesore kushtetuese», si dhe ligjet e tjera Kushtetuese për ndryshimet, plotësimet a shtetat e tij, shfuqizohen me hyrjen në fuqi të kësaj Kushtetutë.

Neni 130

Amendamentet për ndryshimin e kësaj Kushtetutë miratohen me referendum, pasi pëtto t'kenë votuar dy t' tjetët e numrit t' deputeve.